

Netwerk bulletin 1

Geslaagde Start LEADER netwerk

De startmanifestatie werd geopend door gedeputeerde Dijkma van Flevoland. Europarlementarier Vermeer wees de aanwezigen op het belang van Leader en het platteland in een verenigd Europa.

In het afsluitende gesprek gaf mw. Burger, directeur Landbouw van het Ministerie van LNV, aan dat er binnen LNV een omslag in denken over het

platteland in Nederland plaatsvindt: denkend vanuit functies van Groene Ruimte, vanuit sociale infrastructuur en vanuit LNV als ministerie van Voedsel en Groen. Zij daagt het Leader⁺ netwerk uit om hieraan een bijdrage te leveren.

Klik op de [download pagina van www.leaderplus.nl](http://www.leaderplus.nl) voor een volledig verslag.

Links. Echten, Drenthe, Start van LEADER Noord - 11 april

Rechts. Veel wandelgangen tijdens de startmanifestatie - 28 maart

Innoveren in de groene ruimte: een verkenning van methoden

Ed Dammers, Jan Klijn, Remco Kranendonk, Nicoline van der Windt & Henk Kroon, 2002. WageningenUR, Alterra-rapport nr 476, ISSN 1566-7197

Voor de procesbegeleider die in een gebied aan de slag wil of al werkt: er staat op 2 pagina's een handig overzicht van de 15 methoden volgens 8 praktische kenmerken. Daaruit selecteert U enkele interessante methoden, waarover U vervolgens uitgebreidere informatie kunt vinden in de bijlagen: 4 pagina's per methode.

Bovendien is het rapport bedoeld voor medewerkers van WUR en andere kennisinstellingen die gebiedsprocessen faciliteren en voor kennisnetwerken voor innovatie in de groene ruimte. De beschreven 15 methoden zijn een duidelijke aanvulling op de vorig jaar uitgebrachte MethodeKlapper (ETC, LCO & VHS-Bergen) die 37 methoden beschreef. Deze laatste is inmiddels uitverkocht en er wordt gewerkt aan een update. De twee producties overlappen grotendeels in opzet maar nauwelijks in beschreven methoden. Slechts 4 methoden komen in beide aan de orde. De meerwaarde van het Alterra-rapport ligt daarmee in de aanvullende methoden en in de uitgebreidere

voorbeknooping over enkele achtergronden van systeem-innovaties. Naast de praktische toepassing van methoden speelt hier de vraag naar het management van innovatieprocessen en van daarvoor benodigde kennis. De methoden zijn in het overzicht vergeleken op de volgende kenmerken: soorten innovaties, ruimte- en tijdschaal, deelprocessen van innovatie, inzet van menskracht, doorlooptijd, sterke kanten, zwakke kanten en randvoorwaarden.

De methoden zijn inspirerende voorbeelden van zogenaamd "deltadenken" waarnaar ook Wageningse onderzoekers lijken te smachten. Deltadenken wil zeggen dat onderzoekers van verschillende disciplines samen werken en denken met beleidsmakers en belanghebbenden in een gebied. Natuurlijk wil WUR daarmee in de praktijk aan de slag en het rapport meldt dat dit denken ook in Wageningen beschikbaar is. Dus wie van de gebiedswerkers nodigt hen uit?
Henk Kieft

Dit rapport kunt U bestellen door € 24 over te maken op banknummer 36 70 54 612 tnv Alterra, Wageningen, o.v.v. Alterra-rapport 476. Dit bedrag is inclusief BTW en verzendkosten.

Afscheid nemen

Nico Beun
werkt sinds 1 januari 2002 voor InnovatieNetwerk Groene Ruimte en Agrocluster; daarvoor werkzaam voor directie GRR van het Ministerie van LNV.

De vorige kolumn is door Henk Kieft geschreven. Hij nam ook gelijk afscheid als columnist. Afscheid nemen en opnieuw beginnen houd me bezig. Afscheid nemen heeft een bijzondere lading gekregen na de moord op Pim Fortuyn en de manier waarop er in publiek Nederland afscheid is genomen. Afscheid nemen doen we met regelmaat. Afscheid nemen van mensen in je leven en werken, afscheid nemen van een werkring en ergens een nieuwe baan beginnen, afscheid nemen van je werk en een nieuwe levensfase beginnen. Dat zijn momenten waarop je even stil staat en terug kijkt naar wat was.

Klaas Bijleveld gaat genieten van een volgende levensfase. De nestor van het Leader-gedachtegoed in Nederland neemt afscheid. Vanaf mijn eerste ontmoeting heeft hij indruk op mij gemaakt met zijn enthousiasme en doorzettingsvermogen. Het Brusselse Leader gedachtegoed gaf hij handen en voeten en dat werkte op mij aanstekelijk. Juist de brede samenhang in de benadering van economie, sociaal en ecologie maakte het tot een kraamkamer. Hopelijk zal dat gedachtegoed en die ervaring de komende jaren gebruikt worden bij het maken van nieuwe beleid op Europees, nationaal, provinciaal en gemeentelijk niveau. Klaas is de ambassadeur geweest voor een aanpak waarbij de burger centraal staat, waar gebruik gemaakt wordt van het zelforganiserend vermogen van groepen boeren, bewoners en burgers, waar men niet verkokerd maar integraal werkt, waar een luisterend oor is voor wat mensen echt bezighoudt als het gaat om hun toekomst. Klaas gaat genieten van een volgende levensfase en wij gaan we nu verder zonder zijn enthousiasme en zijn historisch overzicht. Ik ga afscheid nemen door hem van harte te bedanken voor al zijn inzet en de prettige manier waarop hij de samenwerking met anderen inhoud gaf. Na het afscheid zal ik het gaan missen om met hem in gesprek te zijn over vragen zoals:

- Wat zijn de uitdagingen van Leader+ na de ervaringen met Leader I en II of te wel hoe gaan we het nog beter doen?

- Hoe zorg je dat andere gebieden ook echt kunnen leren van de Leader+ gebieden en andersom in plaats van het in afzondering van elkaar steeds opnieuw uitvinden van het wiel?

- Leader+ middelen zijn niet bedoeld als een van de vele subsidiepotjes waar je uit put om een begroting sluitend te maken maar heeft een achterliggende filosofie die van belang is en van overheden een inspanning vraagt. Hoe hou je de filosofie helder voor het voetlicht?

- Waarom was het zo moeilijk om het gedachtegoed ook op nationaal niveau goed te landen in al die jaren en waarom lukt het nu beter?

LNV en het Innovatienetwerk ondersteunen het werk van het Leader+-netwerk en maken het financieel mede mogelijk.

KOLLUM

“LEADER moet men beleven en meemaken”

Klaas Bijleveld - scheidende nestor van het LEADER-gedachtegoed

Het is 15 mei 2002, verkiezingsavond en ik tref Klaas Bijleveld in zijn woonplaats Kubaard in Fryslân. Klaas neemt officieel per 1 september a.s. afscheid als coördinator plattelandsbeleid bij de provincie Fryslân. Het toeval wilde dat de ‘kollum’ van Nico Beun in dit Netwerkbuletin ook Klaas in het vizier zocht. Een glimlach als Klaas het leest en: “mooi stukje, maar de vragen zijn niet eenvoudig”. We nemen de vragen van Nico Beun mee in dit interview. Geert Gielen wordt gevraagd de volgende ‘kolumnist’ te zijn en te reageren op de ‘kollum’ van Nico Beun en dit interview met Klaas.

We spreken over de functies van Klaas in de afgelopen jaren en de daarbij behorende hoogtepunten. Klaas: “De duurzaamheid van resultaten staat bij opbouwwerkers altijd centraal. Na afloop van het proces of project moeten de bewonersgroepen zich zelf kunnen redden. Ik denk bijvoorbeeld aan de oprichting van de Feriening Lytse Doarpen (Vereniging van Kleine Dorpen) die zich ontwikkelde tot een goede belangenorganisatie voor de dorpen en die inmiddels al bijna 25 jaar bestaat. Ook de realisatie van Doarp en Bedriuw Fryslân is zo’n hoogtepunt, omdat daarmee op het terrein van de werkgelegenheid een instantie is gekomen, die stand houdt en blijvend veel kan betekenen voor de kleinschalige bedrijvigheid op het platteland. Ook in de LEADER periode zijn veel processen en projecten met duurzame resultaten geboekt.”

Op de vraag van Nico Beun ‘Hoe kun je de LEADER filosofie helder houden?’

zegt Klaas: “Als ik zie naar de verschillen tussen LEADER I en LEADER II, dan ligt dit toch vooral in het beleven en meemaken

van het LEADERproces. Wij hebben in het Noorden het belang en de effecten ervaren. We hadden met LEADER+ ook geen enkel probleem om de provinciale co-financiering van fl. 16,5 miljoen te regelen, in ieder geval in Fryslân ging dat gemakkelijk. Ook de gemeenten hadden veel minder moeite met cofinancieren, Het ervaren van de effecten en het deelnemen in het proces heeft geresulteerd in een veranderde houding, ook bij bestuurders. In LEADER I kregen we het niet voor elkaar om in de stuurgroep anderen dan bestuurders te krijgen. Dat is nu heel anders, een vanzelfsprekendheid geworden. Het partnerschap van de LAG is blijkbaar goed bevallen.

Belangrijk is dat in de nieuwe gebieden zo snel mogelijk ervaren wordt wat LEADER is. Dat kan een proces van jaren zijn, maar de insteek - en rol van het netwerk - is om dit bewust te versnellen. Workshops en studiereizen moeten nu aan het begin plaatsvinden. In LEADER II hebben deelname aan seminars en studiereizen een geweldige extra dimensie gegeven. Het is inspirerend om te zien hoe daar ook LAG’s bezig zijn het platteland leefbaar te houden. Daarmee krijg je een nieuw beeld van het platteland, dat voorbij gaat aan het beeld van ‘de achterkant van verstedelijkt Nederland’. Daarnaast is het belangrijk te constateren dat de ondersteunende functies, die de AEIDL in LEADER 1 en LEADER 2 vervulde

nog steeds niet zijn ingevuld. De AEIDL organiseerde in LEADER I en 2 het internationale LEADER netwerk. Zij deed dit o.m. door het organiseren van inhoudelijke seminars en workshops, het bemiddelen bij partnersearch, het opzetten van een databank en het uitgeven van ettelijke publicaties in verschillende talen. Op die manier leverde zij een niet weg te denken bijdrage aan het helder houden van de LEADER filosofie. Dat missen we tot nu toe, maar de sleutel daarvoor ligt in Brussel.

Het LEADER+ netwerk moet een koppeling maken tussen LEADER+ gebieden en andere gebieden om ervoor te zorgen dat leerervaringen worden gedeeld. Lukt dit?

Dit is ingewikkeld. LEADER + is al twee keer zo groot als LEADER II. Ik merk er nog niet zoveel van hoe de niet-LEADER gebieden in het LEADER+ netwerk deelnemen en ervan profiteren. Dit is wel een nieuwe eis t.o.v. LEADER II. De kerngroep die dit proces moet begeleiden is één keer in onvolledige samenstelling bijeengewees. De startdag op 28 maart heeft deze koppeling ook niet expliciet genoeg gemaakt. Ik vind dat de visie op de functie van het netwerk versterkt moet worden. “Laat het netwerk een zelfde soort gestructureerd proces doorlopen als een gebied. Een visie op de gewenste situatie ontwikkelen, een programma van activiteiten formuleren en vervolgens monitoren”. Dit was een van de aanbevelingen uit het LEADER II netwerk, die nu expliciet gemaakt moet worden.

De volledige versie van dit artikel staat op www.leaderplus.nl
Wim Hiemstra

LEADER+netwerk Nederland Nationaal Netwerk Plattelandsontwikkeling Netwerkbuletin 1

Het L+Netwerkbuletin informeert over activiteiten van het netwerk en wil reflectie over plattelandsontwikkeling bevorderen.

Op deze printversie staan artikelen kort vermeld; de volledige tekst vindt u op de website. Het netwerkbuletin verschijnt gemiddeld eens per 6 weken en wordt gemaakt door het netwerkteam.

Leader+netwerkteam. Postbus 64,
3830 AB Leusden.
T: 033 43 26 090.
E: leadernetwerk@etcnl.nl
W: www.leaderplus.nl

Klaas Bijleveld:

‘Wa’t farre wol, moat storamen noedzje’.

Als je wil varen, moet je op stormen beducht zijn.